

ĐỀ CHÍNH THỨC

(Đề có 02 trang)

PHẦN 1. Đọc hiểu (6.0 điểm)

Đọc văn bản sau:

NGỌN KHÓI

Hữu Thỉnh

(1) Sao tôi cứ lan man cùng khói ấy

Mẹ nhóm lên nghi ngút mẹ đòi

Bùn đất, cỏ khô ngùn ngụt cháy

Cả mùa đông tìm đến sưởi cùng tôi

(2) Khói như cây biết sinh quả theo mùa

Thong thả chín, mẹ lại bồi thêm cỏ

Tháng Chạp gây hoa mua nhen nhóm nở

Tím như là an ủi cả chiều đông

(3) Ngọn khói xưa giờ ở nơi đâu

Có nhớ mẹ tôi mẹ đòi cỏ cháy

Có cay đắng trước nỗi đời oan trái

Có thấm buồn bèo bọt tấp ngang sông

(4) Ngọn khói xưa còn nhớ tôi không

Tóc trôi dạt vẫn hăng mùi cỏ đất

Đi suốt nụ cười, phía sau tay bắt

Vẫn lan man cùng ngọn khói quê nghèo

Mùa đông 1997

(In trong *Thương lượng với thời gian*, NXB Hội Nhà văn, 2005)

*** Chú thích:**

1. Hữu Thỉnh (sinh năm 1942), tên thật là Nguyễn Hữu Thỉnh, bút danh là Vũ Hữu. Ông là người từng trải, viết nhiều, viết hay về con người và cuộc sống. Ông là một trong những nhà thơ tiêu biểu của thời kì kháng chiến chống Mỹ.

2. Bài thơ *Ngọn khói* sáng tác năm 1997, in trong tập thơ *Thương lượng với thời gian*.

Thực hiện các yêu cầu sau:

Câu 1: Xác định thể thơ và chủ thể trữ tình của văn bản.

Câu 2: Theo anh/ chị, giọng điệu của bài thơ như thế nào?

Câu 3: Xác định và phân tích tác dụng của biện pháp tu từ được sử dụng trong hai câu thơ sau:

Khói như cây biết sinh quả theo mùa

Thong thả chín, mẹ lại bồi thêm củ

Câu 4: Chỉ ra và phân tích ý nghĩa của 01 hình ảnh tượng trưng ở khổ thơ (4).

Câu 5: Nêu cảm hứng chủ đạo của bài thơ.

Câu 6: Anh/chị hãy rút ra một thông điệp có ý nghĩa nhất đối với bản thân.

PHẦN 2. Viết (4.0 điểm)

Viết bài văn nghị luận (khoảng 600 chữ) phân tích nội dung và đặc sắc nghệ thuật của bài thơ *Ngọn khói* (Hữu Thỉnh).

...Hết....

Họ và tên thí sinh.....số báo danh.....

Thí sinh không được sử dụng tài liệu. Giám thị coi thi không giải thích gì thêm.

**ĐÁP ÁN VÀ HƯỚNG DẪN CHẤM KIỂM
TRA CUỐI HKII
NĂM HỌC 2024 – 2025**

PHẦN	CÂU	NỘI DUNG	ĐIỂM
I	ĐỌC HIỂU		6.0
	1	- Thể thơ: tự do - Chủ thể trữ tình trực tiếp (thông qua đại từ nhân xưng “tôi”) Hướng dẫn chấm: - Trả lời như đáp án: 1,0 điểm - Trả lời sai: 0 điểm	1,0
	2	Giọng điệu: trầm lắng, nhẹ nhàng, pha chút nghèn nghẹn – gợi cảm giác hoài niệm và ảm áp.	1,0
	3	- Biện pháp so sánh: “<i>Khói</i>” như “<i>cây biết sinh quả theo mùa.</i>” - Tác dụng: + Làm cho lời thơ sinh động, gợi hình, gợi cảm. + Hình ảnh khói không chỉ là một sự vật vô tri mà còn mang tính chất biểu tượng của sự sống, sự thay đổi theo mùa, giống như cây cối. Hướng dẫn chấm: - Chỉ ra được biện pháp tu từ và hình ảnh so sánh: cho 0,5 điểm - Nêu tác dụng của biện pháp so sánh: cho mỗi ý 0,25 điểm	1,0
	4	- Yếu tố tượng trưng: <i>Ngọn khói</i> – không chỉ là hình ảnh thực mà còn là biểu tượng cho kỷ niệm, tình mẹ, nỗi vất vả của mẹ, hơi ấm gia đình và nỗi nhớ quê hương. - Ý nghĩa: Là sợi dây kết nối giữa hiện tại và quá khứ, giữa người con xa xứ và những năm tháng ấu thơ, giúp khơi dậy cảm xúc nhớ thương, gợi lên chất thơ đầy hoài niệm. Hướng dẫn chấm: - Mỗi ý 0,5 điểm. - Ngoài ra, HS có thể đạt điểm tối đa nếu chọn các hình ảnh sau và nêu đúng ý nghĩa. Có 2 cách ghi như sau: + Ghi cả câu: “<i>Tóc trôi dạt vẫn hăng mùi cỏ đất</i>”; “<i>Đi suốt nụ cười, phía sau tay bắt</i>” + Ghi cụm từ: “<i>Tóc trôi dạt</i>”, “<i>mùi cỏ đất</i>”, “<i>đi suốt nụ cười</i>”, “<i>phía sau tay bắt</i>”. - GV chấm linh hoạt theo sự diễn đạt hợp lý của HS.	1,0
	5	Cảm hứng chủ đạo: hoài niệm, nhớ thương về quê hương nghèo khó, về người mẹ chịu thương chịu khó, về những kí ức tuổi thơ. Đó là tình cảm thiêng liêng, bền bỉ, sưởi ấm tâm hồn người con dù đi xa. Hướng dẫn chấm: Học sinh có cách diễn đạt khác nhưng đúng	1,0

		<i>ý văn cho điểm.</i>	
	6	Gợi ý một số thông điệp sâu sắc HS có thể rút ra được: - Tình mẫu tử là nguồn cội thiêng liêng nhất. - Quê hương – nơi lưu giữ những ký ức đẹp nhất của đời người. - Sự tri ân quá khứ là điều cần thiết để con người trưởng thành. - Dù cuộc đời có nhiều đổi thay, những giá trị giản dị và chân thành vẫn mãi bền vững. - ... Hướng dẫn chấm: HS chỉ cần nêu được một thông điệp bất kì và hợp lý: trọn điểm.	1,0
II	VIẾT	Viết bài văn nghị luận (khoảng 600 chữ) phân tích nội dung và đặc sắc nghệ thuật của bài thơ <i>Ngọn khói</i> (Hữu Thỉnh).	4.0
		a. Đảm bảo yêu cầu về hình thức một bài văn	0,25
		b. Xác định đúng vấn đề - Viết bài văn nghị luận (khoảng 600 chữ) phân tích nội dung và đặc sắc nghệ thuật của bài thơ <i>Ngọn khói</i> (Hữu Thỉnh). - Viết dung kĩ năng mở bài.	0,5
		c. Triển khai vấn đề - Bố cục - Học sinh có thể lựa chọn các thao tác lập luận phù hợp để triển khai vấn đề theo nhiều cách nhưng phải làm rõ về ý. Có thể triển khai theo hướng: 1. Nội dung • Nhan đề: “<i>Ngọn khói</i>” không chỉ là thực tại mà còn là biểu tượng cho tình mẹ, hơi ấm gia đình, ký ức quê hương – những giá trị thiêng liêng mà thời gian và khoảng cách không thể xóa nhòa. • Chủ đề: Bài thơ là tiếng lòng sâu lắng, da diết của người con xa quê nhớ về quê hương, về mẹ, về những ngày đông ấu thơ bên bếp lửa quê nhà. Đồng thời, bài thơ thể hiện nỗi buồn và sự tiếc nuối trước những đổi thay, mất mát trong cuộc đời, nhưng vẫn thấp lènh một niềm tin vào sự gắn bó bền bỉ với cội nguồn. • Thông điệp: + Tình mẫu tử là nguồn cội thiêng liêng nhất. + Quê hương – nơi lưu giữ những ký ức đẹp nhất của đời người. + Sự tri ân quá khứ là điều cần thiết để con người trưởng thành. + Dù cuộc đời có nhiều đổi thay, những giá trị giản dị và chân thành vẫn mãi bền vững.	0,25 1,0

	Trong quá trình phân tích, HS cần trích dẫn chứng phù hợp để tạo tính chặt chẽ, thuyết phục. 2. Đặc sắc nghệ thuật • Thể thơ: tự do • Chủ thể trữ tình: trực tiếp • Hình ảnh tượng trưng: <i>Ngọn khói</i> – hình ảnh xuyên suốt bài thơ, vừa thực vừa ảo, gợi nhớ ký ức, tình mẹ, quê hương, và những giá trị bình dị của cuộc sống. • Ngôn ngữ thơ mộc mạc mà giàu sức gợi: Sử dụng nhiều hình ảnh quen thuộc với làng quê Việt Nam (<i>bùn đất, cỏ khô, hoa mua tháng Chạp</i>), giàu tính tạo hình và cảm xúc. • Giọng điệu trữ tình, sâu lắng: Âm hưởng trầm buồn, nhẹ nhàng tha thiết, phù hợp với tâm trạng hoài niệm của chủ thể trữ tình. • Biện pháp tu từ: Điệp ngữ “<i>ngọn khói xưa...</i>”, lặp cấu trúc như “<i>có nhớ... có cay đắng... có thấm buồn...</i>” tạo nhịp điệu nhẹ nhàng, ngân nga, nhấn mạnh cảm xúc nhớ nhung khôn nguôi. • Mạch cảm xúc: Theo mạch cảm xúc hồi tưởng – từ ký ức về những mùa đông ấu thơ đến nỗi buồn hiện tại khi trưởng thành xa quê, tạo nên chiều sâu cảm xúc. + Hồi tưởng về mẹ cùng với hình ảnh ngọn khói làm ấm cả mùa đông lạnh giá cũng như đem đến cảm giác ấm áp cho tuổi thơ người con. + Nỗi nhớ da diết về mẹ cũng như những trăn trở về nỗi đời oan trái + Dù cuộc đời phiêu bạt đến đâu vẫn gắn bó với quê hương, vẫn nhớ về mẹ. Mẹ và quê hương chính là điểm tựa tinh thần của người con sau những gian khó của cuộc đời.	1,5
	- Đánh giá chung: Khẳng định lại giá trị, ý nghĩa của bài thơ.	0,25
	d. Chính tả, ngữ pháp: Đảm bảo chuẩn chính tả, ngữ pháp tiếng Việt.	0,25
	e. Sáng tạo: Thể hiện rõ quan điểm, cá tính trong bài viết; sáng tạo trong cách diễn đạt.	0,25
Tổng điểm		10,0